

УДК 631.147(045)

ФОРМУВАННЯ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ, ЧИННИКИ, ЕФЕКТИ

Н.В. БЄЛЯЄВА,
здобувач
Вінницький національний
аграрний університет

У статті представлено тенденції та особливості розвитку органічного виробництва сільськогосподарської продукції в Україні та світі.

Визначено основні чинники, що сприяють розвитку органічного виробництва в Україні. Обґрунтовано економічні, соціальні та екологічні ефекти від переходу на виробництво органічної продукції. Зроблено висновок, що не зважаючи на наявність в Україні необхідних передумов для розвитку ринку органічної продукції, його формування та розвиток гальмується низкою економічних, соціальних, інституційних, інформаційних і зовнішньоекономічних факторів. Запропоновано низку заходів державної політики щодо формування ринку органічної продукції в Україні. Реалізація запропонованих автором інституційних й організаційних заходів сприятиме формуванню сприятливих умов для розвитку попиту і пропозиції на ринку органічної продукції.

Ключові слова: органічне виробництво, органічна продукція, ринок органічної продукції, сертифікація, попит, пропозиція, ринкова інфраструктура.

Табл. 5. Літ. 16.

Постановка проблеми Розвиток органічного виробництва в усьому світі й формування ринків органічної сільськогосподарської продукції є своєрідним результатом пошуків шляхів гармонізації відносин між суспільством і природою. Незважаючи на динамічне зростання органічного виробництва в країнах світу, в Україні формування ринку органічної продукції перебуває лише на первинній стадії, що вимагає дослідження чинників та визначення закономірностей і механізмів його функціонування та розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій В роботах багатьох українських дослідників, зокрема В. Артиш [1], Н. Берлач [2], Н. Бородачевої, О. Вишневської, Ю. Воскобійник [3], Т. Дудар [4], Н. Зіновчук, М. Кобець [7], Є. Милованова, В. Потапенко [8], В. Писаренко, О. Рудницької [9], О. Ходаківської та багатьох інших розглядаються питання запровадження в Україні принципів органічного виробництва, його переваг, проблеми сертифікації органічної продукції, забезпечення її реалізації. Проте попри різноманіття досліджень залишаються проблемними питання шляхів формування і розвитку ринку органічної продукції в Україні.

Формулювання цілей статті – окреслити основні чинники, що сприяють розвитку органічного виробництва в Україні, виявити економічні, соціальні та екологічні ефекти від переходу на виробництво органічної продукції, а також визначити основні проблеми формування та розвитку ринку органічної продукції в Україні та запропонувати шляхи їх розв'язання.

Виклад основного матеріалу. Світовий ринок органічної продукції зростає високими темпами: з 15,2 млрд. дол. у 1999 році до 60 млрд. дол. у 2010 році, а до 2015 року зростає, за прогнозами, до 90 млрд. дол. [3]. Зростання світового ринку органічної продукції забезпечується, в основному, за рахунок стабільно зростаючого попиту в розвинених країнах, а також формуванням пропозиції в країнах, що розвиваються. В різних країнах сформувалися свої моделі органічного сектору сільського господарства (табл.1).

Таблиця 1

Основні шляхи розвитку органічного виробництва в країнах світу

Характерні риси органічного сектору сільського господарства	Країни поширення
Достатньо великотоварне інвестиційно забезпечене сільськогосподарське органічне виробництво	США
Дрібнотоварне сільськогосподарське або інше органічне виробництво з низькою інвестиційною забезпеченістю, експортною орієнтацією та високим соціальним значенням такої діяльності	Африка
Дрібно-, середньотоварне сільськогосподарське та інше органічне виробництво за умов значної фінансової підтримки виробника з боку державних інституцій	Країни Європи, передусім ЄС
Переважно органічне тваринництво на випасній системі	Океанія та Австралія
Змішані форми, що визначаються сприятливістю державної підтримки, внутрішнім попитом (в деяких країнах – попитом туристів), експортними можливостями	Країни Азії

Джерело: укладено автором на основі опрацювання літературних джерел.

В Україні модель національного ринку органічної продукції сільського господарства лише формується. З року в рік зростає кількість сертифікованих органічних господарств, площа угідь, сертифікованих для органічного виробництва, проте немає єдиної статистичної бази, яка дозволяла б оцінити ємність внутрішнього ринку органічної продукції (Табл. 2.). За даними Федерації органічного руху України, обсяг національного ринку органічної продукції у 2008 році становив 600 тисяч євро, у 2009 – 1,2 млн євро, у 2010 сягнув позначки 2,4 млн євро [11]. В той же час, за розрахунками Ю.П. Воскобійник і Є.В. Гавази, обсяг ринку органічної продукції в Україні в 2011 р. становив лише 0,008 млрд. євро, хоча потенційна ємність українського ринку органічної продукції оцінюється економістами в 3,59 млрд. євро [3, с.10]. У товарній структурі органічної продукції, виробленої в Україні провідні позиції займає пшениця озима – понад 31%, соняшник – 27, кукурудза на зерно – 19, ячмінь, соя, буряки цукрові відповідно – 6, 5 і 2, інша продукція не перевищує рівня 10% [11]

Таблиця 2

Формування пропозиції на ринку органічної продукції в Україні

Показник	Країни ЄС 2010	Україна			
		2005	2010	2011	2012
Кількість сертифікованих органічних господарств, од	219555	72	142	155	164
Площа угідь, сертифікованих для органічного виробництва, га	9276593	241980	2702026	270320	278800
Обсяг ринку органічної продукції, млн.євро	11000,0	0,5	2,4	5,1	7,9

Джерело: укладено автором на основі [11; 13].

Внаслідок відсутності законодавчої бази та низької купівельної спроможності населення майже 80 % вітчизняної органічної продукції йде на експорт, а решта реалізується на внутрішньому ринку (як звичайна — 18 %, і як сертифікована органічна — лише 2 %) [3, с.8].

Ринок органічної продукції є частиною загальнонаціонального ринку. Узагальнюючи наявні у літературних джерелах визначення, дамо наступне визначення ринку органічної продукції – це система товарно-грошових відносин, що виникають між суб'єктами ринку (виробниками (посередниками), споживачами та державою) у процесі вирощування, виробництва, переробки, сертифікації, маркування, перевезення, зберігання та реалізації продукції органічного виробництва. Суб'єктами пропозиції на цьому ринку є виробники та імпортери органічної продукції, а носіями попиту є населення, переробні підприємства та експортери. Пропозиція органічної продукції залежить від сукупності чинників, до яких входять цінові та нецінові фактори: наявність ресурсів, технології органічного виробництва, зростання чисельності виробників, очікування підприємців щодо потенційного прибутку від виробництва органічної продукції (табл.3)

Таблиця 3

Основні чинники, що сприяють розвитку органічного виробництва в Україні

Чинники	Форми прояву
Наявність значних площ сільськогосподарських угідь, придатних для ведення органічного виробництва	Понад 8 млн. га. земель, передусім у Північно-Полтавському, Вінницько-Прикарпатському, Південно-Подільському та Північно-східно-Луганському регіонах
Потенційно значна ємність внутрішнього ринку	Внутрішній споживчий ринок органічних продуктів постійно зростає: у 2008 р. він оцінювався у 600 тис. євро, у 2009 р. – 1,2 млн євро, у 2010 р. – 2,4 млн євро, у 2011 р. – 5,1 млн євро, у 2012 р. – 7,9 млн євро
Незадоволений попит на органічну продукцію в країнах з розвинутою економікою, що зумовлює їхню зацікавленість щодо розвитку органічного виробництва в Україні	В Україні реалізовано проекти у рамках міжнародної технічної допомоги Швейцарської Конфедерації “Сертифікація в органічному сільському господарстві та розвиток органічного ринку в Україні” (2005-2011 рр.) та “Сталий розвиток аграрного виробництва в Україні” (2003-2010 рр.)
Успішний досвід ресурсозберігаючого землеробства в окремих вітчизняних сільгосппідприємствах	У Полтавській області у 2010 р. на базі ПП “Агроєкологія” та Полтавської державної аграрної академії створено Центр органічного землеробства
Розвинений громадський екологічний органічний рух	Міжнародна Громадська Асоціація “БЮЛан Україна”, Федерація органічного руху України, ТОВ “Органік стандарт”, ТОВ “УКРАГРОФІН”, Всеукраїнська громадська організація “Жива планета” є членами IFOAM

Джерело: укладено автором на основі опрацювання літературних джерел [13].

Слід зазначити, що особливістю ринку органічної продукції є наявність такого його учасника, як сертифікаційні органи. Загальновідомо, що характерною особливістю органічного сільськогосподарського виробництва є наявність суворо регламентованих умов та правил процесу виробництва, відповідність яким визначається результатом сертифікації виробництва (може тривати до двох років) та періодичного інспектування (контроль виробництва, переробки та обігу органічної продукції). За умов дотримання стандартів органічного виробництва продукція отримує право позиціонуватись на ринку під маркою “органічна”. В Україні поки що не розроблені національні стандарти органічного виробництва, тому вітчизняна органічна продукція сертифікується за визнаними на міжнародному ринку стандартами.

В таблиці 4 узагальнено позитивні та негативні ефекти від переходу частини сільськогосподарських виробників України на виробництво органічної продукції.

На нашу думку, найбільш значущим для агроекономічної сфери має бути екологічний ефект. Налагодження органічного виробництва сільськогосподарської продукції та продовольства в Україні має позитивні екологічні ефекти, зумовлені тим, що жорстке регламентування процесу виробництва через застосування певних правил та стандартів, зокрема щодо належного утримання тварин, використання речовин та процесів природного походження, крім економічних ефектів, дає змогу досягти цілей збереження та відновлення природних ресурсів, біологічного різноманіття, активізації виробництва продукції дрібними товаровиробниками.

Таблиця 4

Економічні, соціальні та екологічні ефекти від переходу на виробництво органічної продукції

Зміст ефекту	Позитивний вплив	Перестороги
Економічний	Зумовлений готовністю споживачів сплачувати більшу ціну за продукцію органічного виробництва, зниженням вартості матеріальних ресурсів (зокрема, агрохімікатів та паливно-мастильних матеріалів від 30 до 97 %)	Потребує значних інвестицій у виробництво, зростає собівартість продукції через зниження урожайності у період конверсії та у випадку невисокого рівня родючості ґрунтів, природної продуктивності тварин і насіння; витрати на сертифікацію
Соціальний	Зумовлений можливістю забезпечення зайнятості населення сільських територій, враховуючи значний обсяг ручної праці при виробництві органічної продукції, зростання їхніх доходів; сприяння збереженню здоров'я нації	Наявність перехідного періоду, протягом якого можуть впасти доходи сільськогосподарських виробників, що потребує наявності інших джерел доходів
Екологічний	Зумовлений поступовим відновленням якості земельних ресурсів через дотримання сівозмін, застосування зелених добрив та методів біологічної боротьби зі шкідниками, технологій обробітку ґрунту, спрямованих на мінімальне втручання, зниження ущільнення ґрунтів, а також зниження забруднення водою через обмеження застосування синтетичних агрохімікатів, збереження локального біорізноманіття через заборону застосовувати ГМО	Відсутні

Джерело: Укладено автором на основі опрацювання літературних джерел [3].

Всі зазначені ефекти від переходу на виробництво органічної сільськогосподарської продукції можливі за умови формування повноцінного ринку органічної продукції, що передбачає нарощування як пропозиції, так і попиту на таку продукцію. Цього можна досягнути шляхом реалізації комплексу заходів, серед яких – інституційне забезпечення; формування інфраструктури ринку органічної продукції; створення системи сертифікації, контролю, збуту органічної сировини, її переробки, реалізації готової органічної продукції; популяризація ідей здорового харчування та способу життя серед населення тощо.

Насамперед, роботу органічного сектора України стримує недосконале інституційне забезпечення. На сьогодні державна підтримка розвитку органічного сектора задекларована тільки у декількох нормативних актах, основними з яких є: Закон України “Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини” [6] та Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року. В Програмі поставлено завдання довести обсяг частки органічної продукції у загальному обсязі валової продукції

сільського господарства до 10 %, також в цьому документі передбачається стимулювання ведення органічного сільського господарства, унормування розвитку органічного землеробства та створення системи його сертифікації.

Закон України “Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини”, який набув чинності 9 січня 2014 р., закладає правову основу для повноцінного, ефективного розвитку органічного агровиробництва. Прийняття цього Закону започаткувало формування повного пакету нормативно-правових актів для створення ефективної законодавчої бази європейського рівня і правової та науково-технічної бази для забезпечення рівних умов функціонування суб’єктів господарювання органічного напрямку. Документ визначає правові, економічні, соціальні та організаційні основи ведення органічного сільського господарства, вимоги щодо вирощування, виробництва, перероблення, сертифікації, етикетування, перевезення, зберігання та реалізації органічної продукції та сировини.

Проте необхідно зазначити, що поки в Україні не розроблені відповідні підзаконні акти, вітчизняні виробники проходять процедуру органічної сертифікації свого виробництва за діючими міжнародними стандартами, частіше за все – це норми Європейського Союзу. Так, українська сертифікаційна компанія ТОВ “Органік стандарт” входить до офіційного переліку сертифікаційних органів, визнаних в ЄС та Швейцарії, та здійснює сертифікацію за стандартами “БІОЛан” (приватними українськими стандартами). Стандарти органічного сільськогосподарського виробництва та маркування продукції і продуктів харчування “БІОЛан” було розроблено на основі Базових Стандартів Міжнародної федерації органічного сільського господарства, Постанови Ради (ЄЕС) № 2092/91 стосовно органічного виробництва сільськогосподарських продуктів та Стандартів BIOSWISS Асоціації Швейцарських організацій виробників органічної продукції.

Крім недосконалого інституційного середовища необхідно вирішити ще низку проблем, що перешкоджають розвитку цього сектора в Україні (табл. 5). Особлива увага, на нашу думку, повинна бути приділена формуванню інфраструктури реалізації органічної продукції сільського господарства через оптові ринки, ярмарки, супермаркети, інтернет-магазини, спеціалізовані магазини, аптеки. Покупцями органічної продукції повинні стати санаторно-курортні та медичні заклади, переробні підприємства, заклади харчування, дитячі садочки, школи. Необхідно розвивати такі форми, як пряма доставка споживачам або пряма реалізація з поля.

Таблиця 5

Проблеми формування та розвитку ринку органічної продукції в Україні

Основні проблеми формування ринку органічної продукції				
Інституційні	Економічні	Інформаційні	Соціальні	Зовнішньо-економічні
Недосконале інституційне забезпечення та відсутність державної підтримки, а також національної системи сертифікації органічної продукції	Недостатній рівень розвитку переробки та інфраструктури ринку органічних продуктів харчування	Слабка обізнаність виробників щодо специфіки органічного виробництва та населення щодо корисності органічної продукції	Більш висока ціна органічної продукції є прийнятною для населення з середнім та високим рівнем доходів	Переважає експорт органічної сировини над внутрішнім виробництвом готових виробів

Джерело: укладено автором на основі опрацювання літературних джерел.

Узагальнюючи викладене, враховуючи висновки аналітичної записки “Щодо напрямів розвитку органічного виробництва сільськогосподарської продукції в Україні” [13], можна запропонувати наступні заходи щодо завершення формування та розвитку ринку органічної сільськогосподарської продукції в Україні.

По-перше, з метою забезпечення практичної реалізації Закону України “Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини” необхідно розробити і прийняти підзаконні акти з питань врегулювання виробництва та обігу сільськогосподарської органічної продукції та сировини, зокрема, національні правила органічного виробництва (на основі міжнародних вимог та стандартів); правила й процедури акредитації уповноважених органів сертифікації органічного виробництва, а також сертифікації, інспектування процесу органічного виробництва та обігу органічних продуктів.

По-друге, необхідно законодавчо врегулювати питання застосування засобів захисту рослин та добрив в органічному виробництві шляхом внесення змін до Законів України “Про захист рослин” (від 14.10.1998 р. № 180-XIV) та “Про пестициди і агрохімікати” (від 02.03.1995 р. № 86/95-ВР).

По-третє, доцільно доповнити державну статистичну звітність в АПК спеціальними формами для відображення позицій з виробництва та обігу сільськогосподарської органічної продукції та продовольства. Це дасть можливість запровадити і забезпечити ведення реєстру національних виробників органічної продукції з його оприлюдненням на веб-сайті Міністерства і в офіційних друкованих виданнях.

По-четверте, необхідно удосконалювати відповідне інформаційне забезпечення як потенційних споживачів органічної продукції, так і підготовку у профільних ВНЗ України фахівців із питань ведення органічного виробництва шляхом запровадження спеціальних програм та курсів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Не зважаючи на те, що Україна має необхідні передумови для розвитку ринку органічної продукції, його формування та розвиток гальмується низкою економічних, соціальних, інституційних, інформаційних і зовнішньоекономічних факторів. Реалізація запропонованих автором інституційних й організаційних заходів сприятиме формуванню сприятливих умов для розвитку попиту і пропозиції на ринку органічної продукції.

Список використаних джерел

1. Артиш В.І. Організаційно-економічні умови формування ринку екологічно чистої продукції в Україні / В.І. Артиш // Економіка АПК. – 2009. – №2. – С.117 – 120.
2. Берлач Н.А. Адміністративно-правові засади формування органічного напрямку у сільському господарстві України: монографія / Н. А. Берлач – К.: Новая Идеология, 2010. – 398 с.
3. Воскобійник Ю.П. Ємність ринку органічної продукції в Україні / Ю.П. Воскобійник, Є.В. Гаваза // АгроІнКом. – 2013. - №4 - 6. - С.7 - 10.
4. Дудар О. Організаційно-економічні основи формування і розвитку органічного виробництва / О.Дудар // Вісник ТНЕУ. – 2009. - №3.
5. Зайчук Т.О. Сегментування та таргетинг ринку екологічно чистих продуктів харчування // Формування ринкової економіки. - 2010. - № 24 - С. 146 - 157.

6. Закон України “Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/425-18>.
7. Кобець М.І. Органічне землеробство в контексті сталого розвитку / Проект “Аграрна політика для людського розвитку”. - К., 2004. - 23 с.
8. Потапенко В.Г. Органічне сільське господарство як чинник економічної безпеки / В.Г. Потапенко, О.М. Потапенко//Економіка АПК. – 2011. – 3%. – С.58 -65.
9. Рудницька О.В. Визначення цільового споживача органічної продукції в Україні за допомогою інструментів сегментації / О. В. Рудницька // АгроІнКом. - 2006. - № 7 - 8. - С. 17 - 20.
10. Сталій розвиток та екологічна безпека суспільства: теорія, методологія, практика / [Андерсен В. М., Андрєєва Н. М., Климов О. М. та ін.]. - Сімф.: АРИАЛ, 2011. - 589 с.
11. Федерація органічного руху України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://organic.com.ua>.
12. Чайка Т.О. Земельно-ресурсний потенціал органічного виробництва в Україні / Т. О. Чайка // Вісник Харківського НАУ. - 2011. - № 12. - С. 323 -330 (Серія “Економічні науки”).
13. Щодо напрямів розвитку органічного виробництва сільськогосподарської продукції в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1292/>
14. Willer H. The World of Organic Agriculture — Statistics and Emerging Trends 2012 / H. Willer, L. Kilcher. - Bonn, Switzerland: Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), and International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM), 2012.
15. Vaclavic T. How the organic retailers cope with the economic downturn [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.fibl.org/fileadmin/.../Vaclavic-2010-retailers-and-economic-crisis.pdf.
16. Petljak, K. Istraživanje kategorije ekoloških prehrambenih proizvoda među vodećim trgovcima hranom u Republici Hrvatskoj, Tržište. – Vol. 22.– 2010. – pp. 93-112.

Список джерел у транслітерації /References

1. Artysh V.I. Orhanizatsiino-ekonomichni umovy formuvannia rynku ekolohichno chystoi produktsii v Ukraini / V.I. Artysh // Ekonomika APK. – 2009. – №2. – S.117 – 120.
2. Berlach N.A. Administratyvno-pravovi zasady formuvannia orhanichnoho napriamu u silskomu gospodarstvi Ukrainy: monohrafiia / N. A. Berlach – K.: Novaia Ydeolohyia, 2010. – 398 s.
3. Voskobiinyk Iu.P. Yemnist rynku orhanichnoi produktsii v Ukraini / Iu.P. Voskobiinyk, Ie.V. Havaza // AhroInKom. – 2013. - №4 - 6. - S.7 - 10.
4. Dudar O. Orhanizatsiino-ekonomichni osnovy formuvannia i rozvytku orhanichnoho vyrobnytstva / O.Dudar // Visnyk TNEU. – 2009. - №3.
5. Zaichuk T.O. Sehmentuvannia ta tarhetynh rynku ekolohichno chystykh produktiv kharchuvannia // Formuvannia rynkovoї ekonomiky. - 2010. - № 24 - S. 146 - 157.
6. Zakon Ukrainy “Pro vyrobnytstvo ta obih orhanichnoi silskohospodarskoї produktsii ta syrovyny” [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/425-18>.
7. Kobets M.I. Orhanichne zemlerobstvo v konteksti staloho rozvytku / Proekt “Ahrarna polityka dlia liudskoho rozvytku”. - K., 2004. - 23 s.

8. Potapenko V.H. Orhanichne silske gospodarstvo yak chynnyk ekonomichnoi bezpeky / V.H. Potapenko, O.M. Potapenko//Ekonomika APK. – 2011. – 3%. – S.58 -65.
9. Rudnytska O.V. Vyznachennia tsilovoho spozhyvacha orhanichnoi produktsii v Ukraini za dopomohoiu instrumentiv sehmentatsii / O. V. Rudnytska // AhroInKom. - 2006. - № 7 - 8. - S. 17 - 20.
10. Stalyi rozvytok ta ekolohichna bezpeka suspilstva: teoriia, metodolohiia, praktyka / [Andersen V. M., Andrieieva N. M., Klymov O. M. ta in.]. - Simf.: ARYAL, 2011. - 589 s.
11. Federatsiia orhanichnoho rukhu Ukrainy [Elektronnyi resurs]. — Rezhym dostupu: <http://organic.com.ua>.
12. Chaika T.O. Zemelno-resursnyi potentsial orhanichnoho vyrobnytstva v Ukraini / T. O. Chaika // Visnyk Kharkivskoho NAU. - 2011. - № 12. - S. 323 -330 (Seriiia “Ekonomichni nauky”).
13. Shchodo napriamiv rozvytku orhanichnoho vyrobnytstva silskohospodarskoi produktsii v Ukraini. Analitychna zapyska [Elektronnyi resurs]. - Rezhym dostupu: <http://www.niss.gov.ua/articles/1292/>
14. Willer H. The World of Organic Agriculture – Statistics and Emerging Trends 2012 / H. Willer, L. Kilcher. - Bonn, Switzerland: Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), and International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM), 2012.
15. Vaclavic T. How the organic retailers cope with the economic downturn [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.fibl.org/fileadmin/.../Vaclavic-2010-retailers-and-economic-crisis.pdf.
16. Petljak, K. Istraživanje kategorije ekoloških prehrambenih proizvoda među vodećim trgovcima hranom u Republici Hrvatskoj, Tržište. – Vol. 22.– 2010. – pp. 93-112.

АННОТАЦИЯ ФОРМИРОВАНИЕ РЫНКА ОРГАНИЧЕСКОЙ ПРОДУКЦИИ В УКРАИНЕ: ПУТИ, ФАКТОРЫ, ЭФФЕКТЫ

**БЕЛЯЕВА Надежда Владимировна, соискатель
Винницкий национальный аграрный университет**

В статье рассмотрены тенденции и особенности развития органического производства сельскохозяйственной продукции в Украине и мире. Определены основные предпосылки для развития органического сельскохозяйственного производства в Украине. Обоснованы экономические, социальные и экологические эффекты перехода на производство органической продукции. Сделан вывод о том что, не смотря на имеющиеся необходимые предпосылки для развития рынка органической продукции в Украине, его формирование и развитие тормозится рядом экономических, социальных, институциональных, информационных и внешнеэкономических факторов. Выделено ряд направлений государственной политики, ориентированных на формирование рынка органической продукции в Украине. Реализация предложенных автором институциональных и организационных мер может способствовать формированию благоприятных условий для развития спроса и предложения на рынке органической продукции.

Ключевые слова: органическое производство, органическая продукция, рынок органической продукции, сертификация, спрос, предложение, рыночная инфраструктура.

ANNOTATION
FORMATION OF THE ORGANIC PRODUCTS MARKET IN UKRAINE:
WAYS, FACTORS, EFFECTS

*BELIAIEVA Nadiia, reseacher,
Vinnytsia National Agrarian University*

The article describes the trends and patterns of development of organic agricultural production in Ukraine and abroad. The basic prerequisites for the development of organic agricultural production in Ukraine are identified. The economic, social and environmental effects of the transition to organic production are highlighted. It is concluded that in spite of having all necessary prerequisites for the development of the market for organic products in Ukraine, its formation and development is restrained by a number of economic, social, institutional, information and external factors. Some of state policy measures aimed at the formation of organic market in Ukraine are suggested. The implementation proposed by the author of institutional and organizational measures will contribute to creating favorable conditions for the development of supply and demand in the market for organic products.

Keywords: organic production, organic products, the market for organic products, certification, demand, supply, market infrastructure.

Інформація про автора

БСЛЯЄВА Надія Володимирівна, здобувач, Вінницький національний аграрний університети (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: Nadialvchenko@ukr.net)

БЕЛЯЕВА Надежда Владимировна, соискатель, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: Nadialvchenko@ukr.net)

BELIAIEVA Nadiia, reseacher, Vinnytsia National Agrarian University (21008, m. Vinnytsia, str. Soniachna, 3, e-mail: Nadialvchenko@ukr.net)

Стаття надійшла до редакції 20 лютого 2015 року